

Sygn. akt III AUa 239/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 maja 2019 r.

**Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:**

Przewodniczący: SSA Jarosław Błaszczak

Sędziowie: SSA Elżbieta Kunecka

SSA Irena Różańska-Dorosz (spr.)

Protokolant: Karolina Sycz

po rozpoznaniu w dniu 8 maja 2019 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy R. F.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o emeryturę

na skutek apelacji R. F.

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 6 grudnia 2018 r. sygn. akt VIII U 3247/18

oddala apelację.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 6 grudnia 2018 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie R. F. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T. z dnia 17 maja 2018 r., którą odmówiono wnioskodawcy przyznania prawa do emerytury w warunkach szczególnych.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy wydał w oparciu o następująco ustalony stan faktyczny:

R. F., urodzony (...), w dniu 7 marca 2018 r. złożył wniosek o emeryturę. Organ rentowy zaskarżoną decyzją odmówił przyznania wnioskodawcy prawa do emerytury ze względu na niespełnienie przez wnioskodawcę wszystkich przesłanek wymienionych w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Organ rentowy uwzględnił staż pracy w szczególnych warunkach, w wymiarze 5 lat, 11 miesięcy i 26 dni. Za okres pracy w szczególnych warunkach nie został uznany okres od 2 czerwca 1980 r. do 9 września 1992 r., ponieważ w świadectwie pracy z dnia 8 września 1992 r. powołane stanowisko „elektromonter robót budowlano-montażowych” nie odpowiada stanowisku wymienionemu w wykazie A dziale II poz. 1 pkt 6 i 7 zarządzenia resortowego Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 r. w/s wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych.

Ponadto organ rentowy do okresów składkowych i nieskładkowych nie zaliczył okresu pracy w gospodarstwie rolnym od 26 lutego 1978 r. do 22 sierpnia 1978 r., gdyż wnioskodawca nie był zameldowany na pobyt stały pod adresem, pod którym znajdowało się gospodarstwo. W efekcie ZUS uznał za udowodnione okresy składkowe i nieskładkowe w wymiarze: 24 lata, 5 miesięcy i 16 dni.

R. F. wraz z matką K. F. prowadził gospodarstwo rolne w J. pod numerem (...). Ojciec wnioskodawcy już wówczas nie żył. Ubezpieczony rozpoczął budowę budynku w 1976 r. R. F. sprowadził się do J. w 1976 r. i mieszkał tam również w trakcie budowy. Wnioskodawca został zameldowany 23 sierpnia 1978 r., gdyż wcześniej nie miał takiej możliwości, z racji tego, że bez odbioru budowy zameldowanie było niemożliwe. W osobnym domu w J. mieszkała również babcia ubezpieczonego, której pomagał on w prowadzeniu gospodarstwa. Pracę w gospodarstwie prowadzonym przez ubezpieczonego i jego matkę, wykonywał głównie wnioskodawca. Zajmował się uprawą i zbieraniem plonów, głównie buraków, ziemniaków i zboża oraz hodowlą krów i świń. Część plonów była sprzedawana do Gminnej Spółdzielni w B., pozostałe wykorzystywane były przez wnioskodawcę jako pasza dla hodowanej trzody chlewnej. Ubezpieczony pracował również na łące oraz sprzedawał mleko. W 1978 r. matka wnioskodawcy posiadała łącznie około 8 ha ziemi. Wnioskodawca pracował w gospodarstwie codziennie, często do późnych godzin wieczornych. Uprawą posiadanej ziemi oraz opieką nad posiadaną trzodą zajmował się głównie wnioskodawca. Pomagał on również przy budowie budynku mieszkalnego.

W latach 1973-1976 wnioskodawca uczęszczał do szkoły zawodowej, a przez jeden rok po zakończeniu szkoły zawodowej do technikum. Równocześnie pracował w (...), z którego zwolnił się w dniu 28 lutego 1978 r., gdyż nie był w stanie połączyć pracy zawodowej z pracą w gospodarstwie.

Od 2 czerwca 1980 r. wnioskodawca pracował w przedsiębiorstwie (...). Przedsiębiorstwo podlegało pod branżę budowlaną, ale wykonywało prace elektryczne w budownictwie w różnych obiektach przemysłowych i budynkach mieszkalnych. Brygada, w której pracował ubezpieczony składała się z elektryków. Prace odbywały się głównie na nowych obiektach, m.in. na terenie zakładów (...) w B..

Do głównych zadań brygady, do której należał wnioskodawca należała: rozbudowa, kładzenie nowych kabli, wymiana starych kabli oraz budowa wydziałów elektrycznych tzw. elektroliza, wydziały tlenu etylenu, propylenu. Na potrzeby budowy obiektów przez brygadę wnioskodawcy wykonywane były wszystkie czynności związane z kwestiami elektrycznymi, m.in. takie jak: oświetlenie obiektów, tworzenie ich przewidywanego zasilania oraz linii napowietrznych i rozdzielni elektrycznych, wyposażanie hal w instalacje elektryczne oraz montowanie instalacji odgromowych na dachach.

Ze świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 8 września 1992 r. wynika, że R. F. w okresie od 2 czerwca 1980 r. do 9 września 1992 r., był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w spółce (...) S.A. Wykonywał on pracę na stanowisku elektryk robót budowlano-montażowych i pracował przy budowie oraz montażu urządzeń elektroenergetycznych.

W świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 8 września 1992 r., została zawarta informacja, że stanowisko pracy wnioskodawcy odpowiada stanowisku wymienionemu w wykazie A dziale II poz. 1 pkt 6 i 7 zarządzenia resortowego Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 r. w/s wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych

Z pisma (...) S.A. z dnia 28 sierpnia 2018 r. wynika, że (...) S.A. nigdy nie była pracodawcą, następcą prawnym pracodawcy, jak również dysponentem akt pracowniczych byłych pracowników (...) S.A. w W., której to majątek spółka (...) nabyła od syndyka w dniu 30 kwietnia 2010 r. W dokumentacji pozostawionej przez Syndyka Masy Upadłości (...) S.A. w W., w nieruchomości nabytej przez spółkę (...) S.A. nie odnaleziono dokumentów pracowniczych R. F.. Ponadto wnioskodawca nie figuruje w żadnych ewidencjach, związanych z nabytym przedsiębiorstwem.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie wnioskodawcy nie zasługuje na uwzględnienie. Sąd ten, przytaczając treść art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wskazał, że w przedmiotowej sprawie kwestią sporną między stronami było to, czy wnioskodawca posiada wymagany 25-letni okres składkowy i nieskładkowy oraz co najmniej 15-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Sąd ten wskazał, że w celu ustalenia stanu faktycznego sprawy oparł się na zgromadzonej w sprawie dokumentacji, zeznaniach świadków oraz wyjaśnieniach wnioskodawcy, który to materiał uznał za komplety i mogący stanowić podstawę ustaleń faktycznych w sprawie. W ocenie Sądu pierwszej instancji zgromadzone dokumenty zasługiwały w pełni na przymiot wiarygodności, gdyż brak było jakichkolwiek podstaw do ich negatywnej oceny, a dodatkowo żadna ze stron nie kwestionowała ich poprawności. Również wyjaśnienia ubezpieczonego oraz zeznania świadków Sąd uznał za wiarygodne, gdyż korespondowały z dokumentami zebranymi w sprawie, były wewnętrznie spójne i nie zawierały sprzeczności.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do pracy w gospodarstwie rolnym, tj. okresu od 1 marca 1978 r. do 22 sierpnia 1978 r. Sąd pierwszej instancji zważył, że żądanie wnioskodawcy w tym zakresie jest zasadne. W ocenie Sądu zgromadzony w sprawie materiał dowodowy dawał podstawy do uznania, że w spornym okresie wnioskodawca wraz z matką prowadził gospodarstwo rolne. Znajduje to potwierdzenie zarówno w zeznaniach świadków: A. W., A. I. i W. O., a także w wyjaśnieniach wnioskodawcy. Również ze zgromadzonych dokumentów wynika, że ubezpieczony w spornym okresie prowadził gospodarstwo rolne. W związku z czym Sąd uznał za udowodniony do ogólnego stażu pracy okres 5 m-cy i 22 dni.

Odnosząc się do kwestii wykonywania przez wnioskodawcę pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w okresie od 2 czerwca 1980 r. do 9 września 1992 r. Sąd pierwszej instancji wskazał, że kwestia czy dana praca może zostać uznana za pracę w szczególnych warunkach, oceniana jest w świetle rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Dalej Sąd podał, że zgodnie z wykazem A, działem II tego rozporządzenia, za prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego, uważana jest praca przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych. Ponadto zgodnie z § 4 rozporządzenia z dn. 7.02.1983 r., pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący dla mężczyzn 60 lat,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W ocenie Sądu, w świetle przeprowadzonego postępowania dowodowego, nie ma podstaw, by uznać, że praca wykonywana przez wnioskodawcę w okresie od 2 czerwca 1980 r. do 9 września 1992 r. spełniała wymogi przewidziane w wykazie A dziale II rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. Zdaniem Sądu Okręgowego nie znajduje to poparcia ani w zeznaniach świadków ani w wyjaśnieniach wnioskodawcy, a informacja zawarta w świadectwie pracy z dnia 8 września 1992 r. nie wypełnia znamion wymaganych w wykazie A, dziale II rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. W związku z powyższym, w ocenie Sądu organ rentowy prawidłowo nie uznał spornego okresu za okres wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Sąd zaznaczył, że nie istnieje dokumentacja archiwalna, mogąca stanowić dowód na poparcie twierdzeń wnioskodawcy.

W rezultacie Sąd ten uznał, że wnioskodawca udowodnił łączne okresy składkowe i nieskładkowe w wymiarze: 24 lat, 11 m-cy i 8 dni oraz staż pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 5 lat, 11 m-cy i 26 dni.

W związku z powyższym Sąd stwierdził, że wnioskodawca nie spełnił wszystkich przesłanek wymienionych w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS niezbędnych do nabycia prawa do emerytury. Sąd ten zważył, że z

powołanych przepisów wynika obowiązek kumulatywnego spełnienia wszystkich przesłanek. Nielegitymowanie się 25-letnim okresem składkowym i nieskładkowym, o którym mowa w art. 27 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz nielegitymowanie się 15-letnim stażem pracy w warunkach szczególnych oznacza niespełnienie wszystkich warunków koniecznych do przyznania prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

Apelację od ww. orzeczenia wywiódł wnioskodawca zastępowany przez pełnomocnika w osobie adwokata, który zaskarżając orzeczenie w całości zarzucił mu naruszenie przepisów prawa materialnego:

1) art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS przez jego niezastosowanie, mimo że wnioskodawca spełnił wymienione w tym przepisie przesłanki warunkujące prawo do wcześniejszej emerytury;

2) art. 10 ustawy o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy przez jego niezastosowanie i w konsekwencji niezaliczenie do ogólnego stażu zatrudnienia wnioskodawcy okresu świadczenia przez niego pracy w charakterze ucznia ZSZ; oraz naruszenie przepisów prawa procesowego, tj.:

1) art. 233 § 1 k.p.c. przez brak wszechstronnej oceny materiału dowodowego, a mianowicie:

a) błędną ocenę dowodu z przesłuchania świadków A. W., A. I. oraz W. O., a także zeznań wnioskodawcy skutkującą przyjęciem, że wnioskodawca wykonywał stale prace w gospodarstwie rolnym dopiero od 1 marca 1978 r., podczas gdy z zeznań świadków wynika, że prace te wykonywał już od 1976 r.;

b) błędną ocenę dowodu z wieloletniej umowy kontraktacji z dnia 21 listopada 1977 r., co skutkowało błędnym przyjęciem, że wnioskodawca wykonywał stale prace w gospodarstwie rolnym dopiero począwszy od 1 marca 1978 r.;

c) błędną ocenę dowodu z przesłuchania świadków S. Ż. oraz S. N., a także zeznań wnioskodawcy, skutkującą przyjęciem, że wnioskodawca pracując na stanowisku elektromontera w okresie 2 czerwca 1980 r. do 9 września 1980 r. w przedsiębiorstwie (...) S.A. nie świadczył pracy w warunkach szczególnych, co skutkowało błędnym ustaleniem stanu faktycznego, tak w zakresie okresu składkowego i nieskładkowego osiągniętego przez wnioskodawcę, jak i stażu pracy w warunkach szczególnych, podczas gdy prawidłowa ocena zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego winna prowadzić do wniosku, że wnioskodawca spełnił przesłanki warunkujące przyznanie mu prawa do emerytury.

Skarżący zarzucił również naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z § 2 ust 1 i 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. przez dokonanie zbyt dowolnej oceny dowodów i uznanie, że mimo posiadania świadectwa pracy potwierdzającego wykonywanie pracy w szczególnych warunkach oraz pomimo potwierdzających te świadectwo zeznań świadków i samego skarżącego, wnioskodawca nie posiada wymaganego 15-letniego zatrudnienia w warunkach szczególnych oraz art. 232 zd. 2 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji nieprzeprowadzenie z urzędu dowodu z akt emerytalnych świadków S. Ż. oraz S. N., podczas gdy przeprowadzenie ww. dowodu było oczywiście uzasadnione okolicznościami rozpoznawanej przez sąd sprawy.

Wobec powyższego skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez uwzględnienie jego odwołania, względnie przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji oraz zasądzenie na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

apelacja wnioskodawcy nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń w zakresie stanu faktycznego sprawy, jak też zastosował właściwe przepisy prawne. Sąd Apelacyjny w całości podziela stanowisko Sądu pierwszej instancji, że wnioskodawca nie udowodnił co najmniej 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego oraz 15 lat pracy w warunkach szczególnych, co uniemożliwia przyznanie mu prawa do świadczenia emerytalnego w obniżonym wieku.

R. F. ubiegał się o prawo do emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (t.j.: Dz.U.2018.1270), który pozwala mężczyznom urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. nabyć, po osiągnięciu wieku przewidzianego, m. in. w art. 32, prawo do emerytury, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (czyli w dniu 1 stycznia 1999 r.) osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym 65 lat oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. 25 lat. Przepisami tymi są przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w/s wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U.1983.8.43), które zachowało moc obowiązującą (por. uchwałę z 13 lutego 2002 r. w sprawie III ZP 30/01, OSNP 2002/10/234). Przepis § 4 rozporządzenia stanowi, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia następujące warunki: osiągnął wiek wynoszący 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn, ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Znaczące jest, że prace takie muszą być wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, a zatem nie mniej niż 8 godzin dziennie.

Emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Ważne jest także, że wszystkie przesłanki wymienione w ww. przepisach muszą być spełnione łącznie.

Co do spełnienia przez wnioskodawcę przesłanki posiadania 25 lat ogólnego stażu ubezpieczenia, to przede wszystkim należy wskazać, że wbrew zarzutom apelującego ZUS zaliczył R. F. okres zatrudnienia w charakterze ucznia ZSZ oraz jako elektromontera od 1 września 1973 r. do 28 lutego 1978 r., natomiast dalszy okres, tj. od 1 marca 1978 r. do 22 sierpnia 1978 r. został uznany na etapie postępowania sądowego jako okres wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym. Po tej dacie organ rentowy, jeszcze na etapie postępowania administracyjnego, zaliczył do stażu ogólnego również kolejny okres pracy wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym od 23 sierpnia 1978 r. do momentu podjęcia przez niego zatrudnienia w przedsiębiorstwie (...), tj. do 1 czerwca 1980 r. Poza tymi okresami wnioskodawca nie wykazał jakiegokolwiek innego stażu, który mógłby być przedmiotem oceny w kierunku zaliczenia do brakującego stażu ogólnego. Do uznanych już bowiem przez ZUS 24 lat, 5 miesięcy i 16 dni można było doliczyć jedynie uwzględniony przez Sąd Okręgowy okres pracy w gospodarstwie rolnym, który wyniósł łącznie 5 miesięcy i 22 dni. To zaś nadal nie spowodowało spełnienia warunku udowodnienia 25 lat ogólnego stażu ubezpieczenia. W tym miejscu trzeba szczególnie podkreślić, że przepisy ubezpieczeń społecznych są przepisami bezwzględnie obowiązującymi. Sąd rozpatrując odwołanie wnioskodawcy nie może stosować innych, aniżeli wymienione przepisy podstaw prawnych, takich jak na przykład zasady współżycia społecznego. Zasady te są normą prawa cywilnego, a zasady prawa cywilnego nie mogą być podstawą rozstrzygnięcia w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych. Nie jest nawet możliwe stosowanie rozszerzającej wykładni przepisów ubezpieczeniowych z uwagi na ewentualną trudną sytuację życiową i materialną ubezpieczonego. Z tego względu nawet ustalenie, że wnioskodawcy brakuje do wymaganego stażu pracy „jedynie” kilka dni, nie uprawnia do przyjęcia, na zasadzie wyjątku, że spełnia on sporną przesłankę.

Już tylko to ustalenie powoduje, że nie można wnioskodawcy przyznać emerytury w obniżonym wieku. Odnosząc się jednak do kwestii udowodnienia przez R. F. kolejnej przesłanki będącej przedmiotem sporu, tj. wykazania 15 lat pracy w warunkach szczególnych, również trzeba przychylić się do stanowiska Sądu pierwszej instancji, że nie ma podstaw, by uznać za taki szczególny okres zatrudnienia wnioskodawcy w przedsiębiorstwie (...) w okresie od 2 czerwca 1980 r. do 9 września 1992 r. Nie ma przy tym wątpliwości, że w tym czasie wnioskodawca był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy jako elektromonter robót budowlano-montażowych i że za ten okres zatrudnienia pracodawca wystawił świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach wskazując, że wnioskodawca był zatrudniony przy pracach związanych z budową i montażem urządzeń elektroenergetycznych, na stanowisku wymienionym w wykazie A, dziale II, pod poz. 1, 6 i 7 stanowiącym załącznik nr 1 do zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1963 r. w/s wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych

przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których wykonywano prace w szczególnych warunkach, uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty.

W tym miejscu wskazania wymaga, że uwzględnienie danego okresu do emerytury nie jest uzależnione od wystawienia świadectwa pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Wystawienie takiego dokumentu może jedynie sugerować, że pracownik w spornym okresie pracował w warunkach szczególnych. Można zatem stwierdzić, że stosowne świadectwo pracy stwarza pewne domniemanie faktyczne, które z racji tego, że jest to dokument prywatny, pozwala przeprowadzić postępowanie ponad wskazane w tym dokumencie okoliczności. Jednocześnie nie można jednak pominąć stanowiska, które jest już utrwalone w judykaturze, że przynależność pracodawcy do określonej gałęzi przemysłu ma znaczenie istotne i nie można dowolnie, z naruszeniem postanowień rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w/s wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wiązać konkretnych stanowisk pracy z branżami, do których nie zostały przypisane w tym akcie prawnym. Konkretnie stanowisko narażone jest na ekspozycję na czynniki szkodliwe w stopniu mniejszym lub większym w zależności od tego, w którym dziale przemysłu jest umiejscowione, na co nie ma żadnego wpływu przynależność pracodawcy do określonej branży, jeżeli pracownik w ramach swoich obowiązków wykonuje pracę w zakładzie pracy należącym do innego działu przemysłu. Wtedy bowiem konieczny jest bezpośredni związek wykonywanej pracy z procesem technologicznym właściwym dla tego działu gospodarki, w którym praca jest wykonywana.

Pracami w szczególnych warunkach nie są wszelkie prace wykonywane w narażeniu na kontakt z niekorzystnymi dla zdrowia czynnikami, lecz jedynie takie, które zostały rodzajowo wymienione w załączniku do rozporządzenia, z przypisaniem ich do określonego działu przemysłu. Wyodrębnienie prac kwalifikujących do emerytury w obniżonym wieku ma bowiem charakter stanowiskowo-branżowy, co nie jest dziełem przypadku. Specyfika poszczególnych gałęzi przemysłu determinuje charakter świadczonych w nich prac i warunki, w jakich są wykonywane. Uciążliwość i szkodliwość pracy wynika właśnie z jej branżowej specyfiki, a zatem przynależność pracodawcy do określonej gałęzi przemysłu ma istotne znaczenie, wobec czego nie można dowolnie wiązać konkretnych stanowisk pracy z branżami, do których nie zostały przypisane w załączniku do rozporządzenia (patrz m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2014 r., II UK 224/13, Legalis nr 1763966). Dla uznania konkretnego rodzaju lub stanowiska pracy za pracę wykonywaną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze decydujące znaczenie ma to, czy jest to praca wymieniona w rozporządzeniu oraz w wykazach stanowiących załącznik do tego rozporządzenia. Przypomnieć też trzeba, że § 1 ust. 2 rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze zawierał, co prawda, upoważnienie dla właściwych ministrów, kierowników urzędów centralnych oraz centralnych związków spółdzielczych do ustalania w podległych i nadzorowanych zakładach stanowisk pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazach A i B rozporządzenia. Zauważyć należy jednak, że wskazane podmioty nie mogły kreować tych stanowisk pracy w sposób dowolny. Zarządzenie resortowe musiało być, wobec powyższego, dostosowane do rozporządzenia Rady Ministrów, w którym zawarty jest kompletny wykaz stanowisk pracy wykonywanej w warunkach szczególnych. Omawiane wykazy stanowisk ustalone przez właściwe podmioty w odniesieniu do podległych zakładów pracy miały jedynie charakter techniczno-porządkujący.

Przenosząc powyższe na grunt rozpoznawanej sprawy wskazania wymaga, że z zeznań świadków wynikało, że wnioskodawca zatrudniony był w przedsiębiorstwie podlegającym pod branżę budowlaną, gdzie wykonywano głównie prace elektryczne na obiektach budowlanych. Tymczasem w wykazie A, który jest załącznikiem do rozporządzenia z 1983 r., w dziale II dotyczącym prac w energetyce wskazano, że do niższego wieku emerytalnego uprawniają prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i cieplnej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i cieplnych. Takich natomiast prac wnioskodawca jako elektromonter robót budowlano-montażowych nie wykonywał, a przede wszystkim zakładu, w którym pracował, nie można zaliczyć do przemysłu energetycznego, gdyż podstawowymi pracami, jakie były w nim wykonywane nie były te związane z energią elektryczną.

Na koniec jeszcze raz pokreślenia wymaga, że ustalenie prawa do świadczenia z ubezpieczenia społecznego, w tym przede wszystkim do spornej emerytury w obniżonym wieku, wymaga przedstawienia dowodów jednoznacznych i

pewnych. Zgodnie z rządzącą polskim postępowaniem cywilnym zasadą kontrydktoryjności wyrażoną w przepisach procesowych określających ciężar dowodu, a przede wszystkim art. 6 k.c. oraz art. 232 k.p.c., ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutek prawny (art. 6 k.c.), a ponadto strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne (art. 232 k.p.c.). Zasada ta znajduje zastosowanie również w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, których przedmiotem są odwołania ubezpieczonych od decyzji organów rentowych. Oznacza to, że w rozpoznawanej sprawie to wnioskodawca winien był wykazać, że spełnia wszystkie przesłanki do nabycia wcześniejszej emerytury, a w szczególności te, dotyczące stażu ubezpieczenia ogólnego oraz szczególnego, czego w ocenie Sądu Apelacyjnego nie uczynił. Wnioskodawca zarówno w toku postępowania przed organem rentowym, jak również w czasie postępowania sądowego nie przedstawił wystarczających dowodów na potwierdzenie, że posiada 25-letni okres ubezpieczenia, ani też, że przez co najmniej 15 lat stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w warunkach szczególnych.

W konsekwencji Sąd Okręgowy prawidłowo przyjął, że wnioskodawca nie spełnił przesłanek stażowych wymaganych dla przyznania mu emerytury w obniżonym wieku.

W związku z powyższym apelacja wnioskodawcy podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

SSA Irena Różańska-Dorosz SSA Jarosław Błaszczak SSA Elżbieta Kunecka

R.S.